

РИЗИКИ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ: ІНСТРУМЕНТИ МІНІМІЗАЦІЇ

Уряд України протягом останніх 15 років кожні п'ять років затверджує стратегічні (концептуальні) документи з питань розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму [1-3].

Нещодавно Кабінетом Міністрів України прийнято нормативний акт (так званий «план») щодо реалізації останньої (чинної) Стратегії [4], розрахований на 2017-2019 рр. Зазначений документ, щонайперше, стосується впровадження результатів першої Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму [5].

Слід відзначити, що це перший урядовий План, прийнятий на три роки, оскільки раніше Кабінет Міністрів України приймав відповідні плани на щорічній основі. Серед іншого, це пов'язано з періодичністю проведення Національної оцінки ризиків в Україні (щонайменше один раз на три роки).

Зазначений План містить 88 заходів, які стосуються 34 виявлених ризиків та передбачають забезпечення Україною надійного міжнародного партнерства; запобігання передумовам для відмивання коштів/фінансування тероризму/фінансування розповсюдження зброї масового знищення; підвищення ефективності аналізу та розвитку типологій; удосконалення законодавства у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, активізацію діяльності правоохоронних органів та інших органів влади; посилення нагляду та міжнародного співробітництва; надання інформації громадськості.

За результатами Національної оцінки ризиків, боротьба з корупцією та відмивання коштів, що є наслідком корупції, є найвищим пріоритетом України. З метою мінімізації таких ризиків створено відповідну інституційну базу, прийнято Стратегію протидії корупції на період 2014-2017 рр. [6] (на цей час відбувається розроблення Стратегії на наступний період) та Державну програму її впровадження [7].

Ще одним ідентифікованим ризиком є проблема фіктивного підприємництва та діяльності конвертаційних центрів. Інструментарієм для зменшення цього ризику є прийняття нового законодавства та започаткування роботи компетентного органу, відповідального за запобігання, виявлення та розслідування й заходи кримінального судочинства щодо злочинів проти держави та/або місцевого самоврядування. Цей орган має не лише сприяти розв'язанню питань щодо фіктивного підприємництва, а й стати складовою національної політики щодо ухилення від сплати податків.

Ще одним визначеним ризиком, безпосередньо пов'язаним із відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, є забезпечення належного та вичерпного моніторингового циклу підтримання банківськими та іншими фінансовими й нефінансовими установами ділових відносин з публічними діями та контроль за їх фінансовими операціями. У цьому аспекті заслуговує на увагу відповідний законопроект, розроблений Міністерством фінансів України та Державною службою фінансового моніторингу України [8].

Зрештою, прийняті урядові документи також передбачають підвищення ефективності наглядових органів щодо ідентифікації та скорочення ризиків і підвищення ефективності роботи правоохоронних органів під час розслідування справ з відмивання коштів та предикатних злочинів.

Таким чином, слід констатувати започаткування на національному рівні ініціатив, що мають на меті вирішення ключових та інших ризиків щодо відмивання коштів і фінансування тероризму. Проте, на жаль, є імовірність, що результативність проведеної роботи можливо буде в повній мірі оцінити не у короткостроковій, а лише в середньостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про схвалення Концепції розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005-2010 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03 серп. 2005 р. № 315-р // Офіційний вісник України. – 2005. – № 32. – Ст. 354.

2. Про схвалення Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму на період до 2015 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 берез. 2011 р. № 190-р // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 88.

3. Про схвалення Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 груд. 2015 р. № 1407-р // Урядовий кур'єр. – 2016. – № 2.

4. Про реалізацію Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 серп. 2017 р. № 601-р // Урядовий кур'єр. – 2017. – № 165.

5. Звіт про проведення національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20161125/zvit_ukr.pdf. - Заголовок з екрана.

6. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1699-VII // Голос України. – 2014. – № 206.

7. Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 29 квіт. 2015 р. № 265 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 83.

8. Проект Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=123&art_id=26151&lang=uk. - Заголовок з екрана.